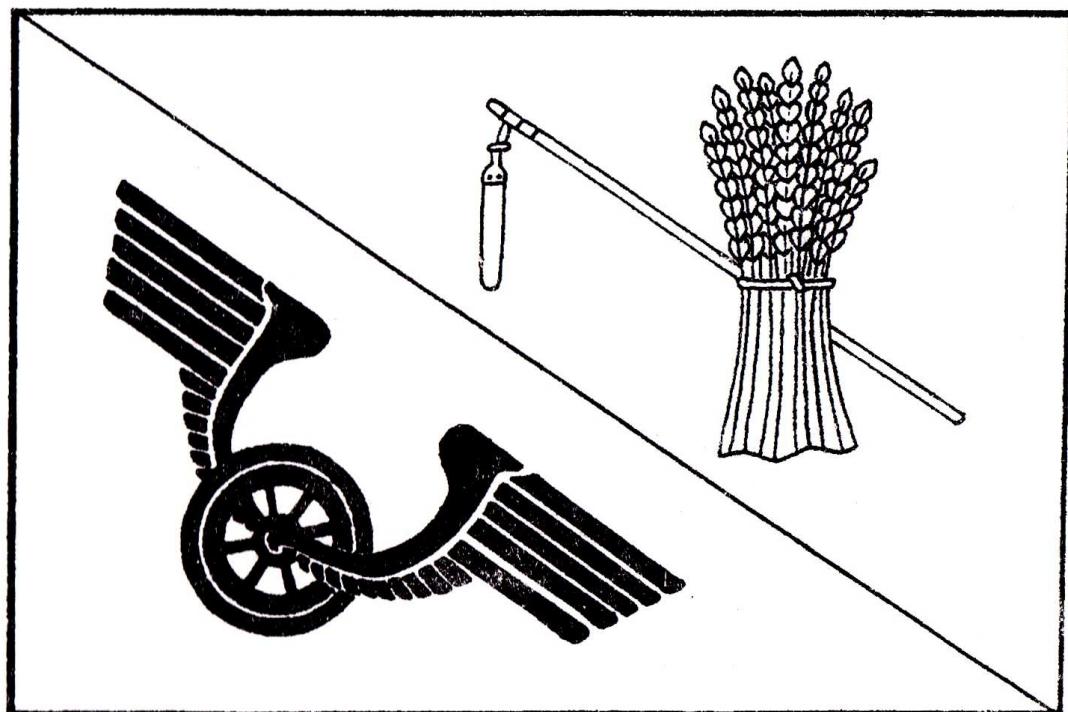

vexilotogie

96

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

vexilotogie

96

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

Jan Tejkal

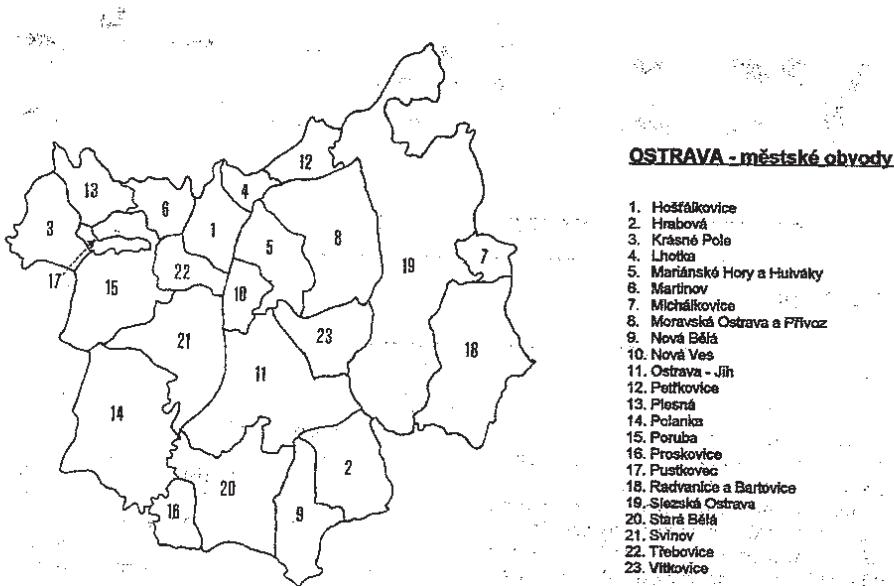
PRAPORY MĚSTSKÝCH OBVODŮ OSTRAVY

Podle paragrafu 5 zákona české národní rady ze dne 4. září 1990 o obcích (obecním zřízení) mohou obce, jejich orgány a organizace užívat znak a prapor obce. Pokud obec historický znak nebo prapor nemá, mohou jí být na její návrh předsednictvem ČNR (dnes předsednictvem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky) nové obecní symboly uděleny. Paragraf 3 stejného zákona dále stanoví trináct statutárních měst, jejichž území se mohou členit na městské obvody nebo na městské části, které v praxi přebírají určitý okruh působnosti obce.

K dnešnímu dni je odstavec 2, paragraf 3 zákona o obcích naplněn ve dvou statutárních městech, Ostravě a Brně (členění území hlavního města Prahy upravuje odst. 3 stejného paragrafu). Shodou okolností v obou těchto městech vznikly iniciativy, aby i jejich městské části, podobně jako v Praze (kde to ovšem výslovně upravuje zákon), mohly disponovat vlastními symboly. Vychází se přitom z takového výkladu zákona, kdy zavádění symbolů městských částí v případě statutárních měst spadá do samostatné působnosti obce, i když to není vysloveně žádným právním předpisem určeno, protože si takovou pravomoc nevyhradil přímo stát (k tomu srovnej poznámku č.4).

Přestože znaky a prapory městských obvodů tak nemají stejnou právní sílu jako znaky a prapory samostatných obcí a z této perspektivy by spíše bylo záhadno hovořit o nich v konkrétních případech jako o "znaku městského obvodu", resp. "praporu městského obvodu", dovoluje si je autor článku označovat za znaky či prapory obecní. Kromě roviny daného právního stavu zde totiž existuje rovněž rovina "významová", vyjádřená onou skutečností, že městské obvody v Ostravě jsou obcemi v širším smyslu. Přinejmenším mají své řádně zvolené zástupce a obecní radu v čele se starostou - čili fungují jako konkrétní komunity občanů, kteří se setkávají ve veřejném, obecném prostoru a mají rovněž určitý okruh práv o tomto prostoru autonomě spolurozhodovat (na rozdíl od občanů městských částí v ostatních statutárních městech kromě Prahy a Brna).

Statutární město Ostrava, metropole Severomoravského kraje, ležící na moravskoslezském pomezí, je v současné době rozděleno na dvacet tři městské obvody. Dvacet dva městské obvody fungují od prvních polistopadových komunálních voleb v roce 1990, třiačtyřicátým městským obvodem se k 1.1.1994 stala dosavadní součást

městského obvodu Poruby Plesná.

Počet ostravských městských obvodů není totožný s počtem historických místních částí: měst, městysů a obcí připojených k Ostravě v průběhu našeho století. Úřední integrační aktivity v ostravské aglomeraci se datují od 1.1.1924. Tehdy bylo k Moravské Ostravě, centru dnešního velkoměsta, připojeno šest samostatných obcí: města Vítkovice, Přívoz a Mariánské Hory a obce Nová Ves, Hrabůvka a Zábřeh nad Odrou s osadou Hulváky. Další hromadné připojení bylo uskutečněno německými úřady 1.7.1941 (1) – součástí Moravské Ostravy se stalo město Slezská Ostrava, městyse Hrušov a Michálkovice a obce Heršmanice, Muglinov, Radenovice, Kunčice nad Ostravicí (čili Velké Kunčice), Kunčičky (čili Malé Kunčice), Výškovice, Hrabová, Stará Bělá a Nová Bělá. Tři posledně jmenované se v roce 1954 opět osamostatnily. O tři roky později, 20.5.1957, se ovšem Ostrava rozrostla o další čtyři městské části, město Svinov a obce Poruba, Třebovice a Pustkovec. Dne 1.7.1960 k nim nově přibyly Martinov a Bartovice a do svazku ostravských obcí se po třech letech náležitosti k okresu Ostrava – venkov (od 20.5.1957 do 1.7.1960) vrátila Hrabová, následovaná 1.1.1966 také Výškovicemi (2). Celý integrační proces byl završen v letech 1975 – 1976. Nejprve (1.1.1975) byly k Ostravě znova připojeny obě Bělé a její součásti se staly také sousední Proskovice, aby je rok nato (24.4.1976) následovalo dalších osm nových čtvrtí: Antošovice, Hošťálkovice, Koblov, Krásné Pole, Lhotka u Ostravy (dnes Lhotka), Petřkovice, Plesná a Polanka nad Odrou.

Ostrava na hranici čtyř historických území – Moravy a tří do značné míry svébytných částí Slezska, totiž Opavska, Těšínska a Hlučínska – tak od roku 1976 fungovala jako integrované velkoměsto s celkovým počtem třiceti čtyř, resp. třiceti šesti (včetně původně zábřežské osady Hulváky a k 1.1.1984 nově vytvořené

městské části v oblasti Jižního města, sídliště Dubina) městských částí více či méně městského charakteru, rozčleněných do čtyř velkých obvodů s označením Ostrava 1 - Ostrava 4 (3).

Renesance obecní samosprávy znamenala konec takto pojatého členění města s vyústěním do dnešního počtu třiadvaceti městských obvodů. Rozlohou největším se stal městský obvod Slezská Ostrava, téměř totožný s někdejší Ostravou 2; obyvatelstva je nejvíce v městském obvodu Ostrava - Jih, který je vlastně zbytkem Ostravy 3, od níž se oddělily obce, na jejichž území nezahrnuje rozsáhlý sídlištní komplex Jižního města. Podobně je to i s městským obvodem Poruba, který je převážně tvořen rovněž sídlištěm, byť se starším datem vzniku.

Městskými obvody, které ke dni svého vzniku mohly navázat na své historické znaky, byly Třebovice, Slezská Ostrava, Mariánské Hory a Vítkovice. Městské čtvrti Přívoz a Hrušov se staly součástí městských obvodů Moravská Ostrava, resp. Slezská Ostrava, a jejich znaky tedy zůstaly zanikly. Někdejší samostatné město Svinov a městys Michálkovice zase používaly svých městských znaků neoprávněně; v případě Svinova šlo v rozmezí let 1936 - 1957 vlastně jen o barevné vyobrazení obecní pečeti, zatímco Michálkovice používaly od roku 1928 znaku sice nové vytvořeného, avšak úředně neschváleného.

Historickou vlajku užívaly kromě vlastní Moravské Ostravy pouze Mariánské Hory. Jednalo se o list se dvěma vodorovnými pruhy, červeným a bílým, navržený mariánskohorským obecním tamníkem Janem Grmelou v roce 1900 a inspirováný vlajkou českou. Pro jeho totožnost nebo přílišnou podobnost se státními vlajkami suverénních státních útvarů bylo přistoupeno k vypracování návrhu nového praporu, o jehož průběhu přineseme podrobnou zprávu později.

Heraldická komise města Ostravy, která byla po konzultaci s předsedkyní parlamentní heraldické komise PhDr. Jiřinou Pavlkovou ustavena na základě usnesení 59.schůze Rady města Ostravy ze dne 8.6.1993 (4) se tedy musela pustit do posouzení nových návrhů obecních praporů pro všechny třiadvacet městských obvodů. K dnešnímu dni jich schválila již patnáct, přičemž jeden z nich, návrh obecního praporu pro Ostravu - Jih zatím nevešel v platnost, neboť místní zastupitelstvo nepotvrdilo schválení obecní rady tohoto městského obvodu.

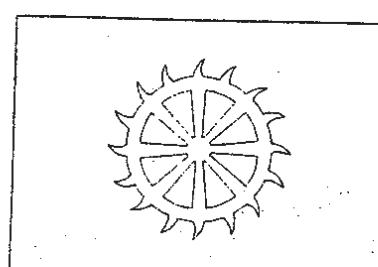
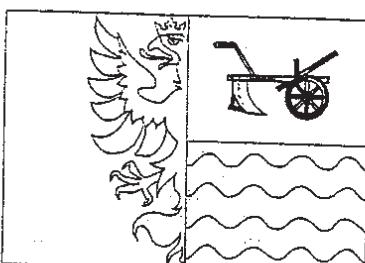
Nejstaršími prapory městských obvodů Ostravy mohou disponovat obce Poruba, Polanka nad Odrou, Krásné Pole a Proskovice, jejichž obecní symboly jim byly na základě schválení rady města Ostravy ze dne 24.8.1993 uděleny primátorem města. Dne 10.listopadu loňského roku k nim po slavnostním udělení primátorem města přibylo dalších deset obecních praporů (nepočítáme-li zastupitelstvem nepřijatý prapor Ostravy - Jih) a jedenáct obecních znaků (5).

Specifickým znakem ostravských praporů je jejich převážně rozdílný líc a rub, v oficiálních popisech symbolů popisován jako avers a revers. Líc je opakováním obecního znaku, rub je tvořen barevnými pruhy, odvozenými z barev znakových. Podle slov PhDr.Karla Müllera bylo ke schvalování takto pojatých praporů přistoupeno v intencích příznačné složitosti ostravské heraldické symboliky. V šesti případech je prapor odvozen ze znaku, jež hož součástí je polovina slezské orlice; v pěti případech nese prapor figuru místního světce. Všechny prapory mají obvyklý po-

mér šířky k délce 2:3. Jejich oficiální popisy mají často slabiny v dodržování vexilologického názvosloví.

V následujícím textu uvádíme abecední seznam všech čtrnácti městských obvodů Ostravy s na všech úrovních rádně schválenými obecními prapory a základní informace, týkající se popisu, symboliky a autorství jednotlivých praporů. Držíme se přitom označení "prapor" (nikoli "vlajka"), neboť takto se hovoří v oficiálních popisech i zákoně. Jelikož oficiální popisy obecních praporů ostravských městských obvodů ve své většině formulací "avers opakuje obecní znak" odkazují na podobu obecního znaku, dáváme přednost citaci oficiálního popisu obecních znaků.

HOŠTÁLKOVICE. Obecní prapor městského obvodu Hoštálkovice je odvozen z jeho obecního znaku, jehož oficiální popis zní: "Polcený štit, v pravém zlatém poli půl slezské orlice. Levé pole děleno, v horním zeleném poli pluh přirozených barev, v dolním stříbrném poli dvě modrá vlnitá břevna." Symbolika orlice spočívá v lokalizaci obvodu ve slezské části Ostravy, zatímco figura pluhu je inspirována obecní pečetí a dvě vlnitá břevna řekou Odrou, tekoucí na jižní hranici Hoštálkovic. Oficiální popis praporu zní: "Avers praporu opakuje znak obvodu. Na reversu pět pruhů v pořadí od horního okraje - černý, modrý, žlutý, zelený a bílý." Schválen byl městskou radou dne 6.9.1994; jeho autory jsou PhDr. Antonín Barcuch (v tomto i dalších případech autor ideového návrhu) a Oldřich Vaculík (obdobným způsobem autor výtvarné realizace).

HRABOVÁ. Obecní prapor městského obvodu Hrabová, inspirován historickou pečetí s postavou sv. Kateřiny, opírající se o nožové kolo, je na lící i rubu totožný. Jeho oficiální popis zní: "Na modrém listu praporu žluté kolo sv. Kateřiny." Oproti hrabovskému znaku je zjednodušen a neobsahuje figuru stylizované kostelní věže přirozených barev. Na základě doporučení heraldické komise byl radou města Ostravy schválen dne 4.10.1994. Jeho autory jsou PhDr. A. Barcuch a O. Vaculík (na rozdíl od znaku, který je dílem PhDr. A. Barcucha a autora tohoto článku).

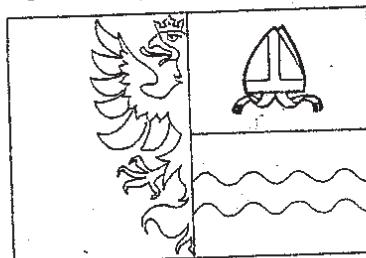
KRÁSNÉ POLE. Obecní prapor městského obvodu Krásné Pole je jedním ze čtyř nejstarších praporů ostravských obvodů, schválených dne

24.8.1993. Jeho líc je opakováním obecního znaku, jenž v sobě spojuje vyjádření náležitosti ke Slezsku s historickou pečetní symbolikou. Oficiální popis znaku zní: "Na zlato-červeném polci ném štítu je v pravém poli půl slezské orlice, v levém červeném poli postava sv. Jana Nepomuckého, který v pravici drží hnědý krucifix. Kolem hlavy má svatozář z pěti zlatých hvězd." Rub je tvořen třemi pruhy, černým, žlutým a červeným. Jeho autory jsou PhDr.A.Barcuch a O.Vaculík.

LHOTKA. Lhotecký obecní prapor, schválený radou města Ostravy dne 6.9.1994 je na lící opakováním obecního znaku. Oficiální popis znaku zní: "Polcený štit, v pravém zlatém poli půl slezské orlice, levá polovina je dělena. V horním modrému poli stříbrná mitra, ve spodním stříbrném poli modré vlnité břevno." Revers praporu má tři vodorovné pruhy, modrý, bílý a červený. Slezská orlice je vyjádřením lokalizace obce na území Slezska a vlnitá břevna symbolizuje řeku Odru, tekoucí po jižní hranici obvodu, zatímco mitra odkazuje na historickou pečeť s vyobrazením postavy sv. Mikuláše. Autory praporu jsou PhDr.A.Barcuch a O.Vaculík; jeho konečné výtvarné realizace se ujal akademický malíř Milan Zezula.

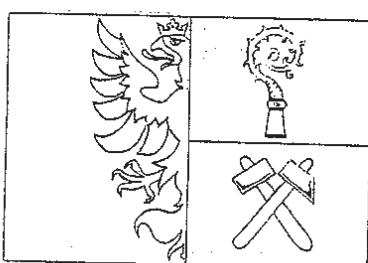
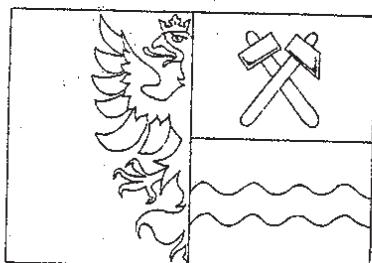
MICHÁLKOVICE. Michálkovický prapor je odvozen z podoby znaku, svévolně (v dnes neznámých barvách) obci užívaného v letech 1928 - 1941, avšak rádné schváleného teprve dne 6.9.1994 Radou města Ostravy. Jeho oficiální popis zní: "Delený štit, v horním zlatém poli vyrůstající slezská orlice. Spodní polovina zeleno-modré polce na vpravo zkřížená hornická kladivka, vlevo srp, obojí přírozených barev." Rub praporu je tvořen třemi vodorovnými pruhy, zeleným, bílým a modrým. Michálkovický prapor (a znak) je mezi ostravskými symboly zvláště vzhledem k absenci návaznosti na historickou pečetní symboliku. Namísto ní byl zvolen tradiční motiv slezské orlice, doplněný vyjádřením charakteru obce, resp. převažujícím povoláním jejich tehdejších obyvatel. Autory praporu (jakož i barevného dotvoření znaku) jsou PhDr.A.Barcuch a O.Vaculík.

NOVÁ VES. Oficiální popis obecního praporu městského obvodu Nová Ves, schváleného Radou města Ostravy dne 6.9.1994, zní: "Avers - na modrému štítu praporu je postava sv. Bartoloměje v bílém šátku levicí se opí-

rající o přirozený peň stromu a v pravici držící nůž. Revers praporu tvoří modrý, bílý a zelený pruh v pořádí od horního okraje praporu." Jeho symbolika, odkazující na historický pečetní obraz, je totožná se symbolikou obecního znaku, který se od praporu liší zařazením zeleného trávníku v patě štítu. Autory praporu jsou PhDr. A. Barcuch a O. Vaculík; konečná výtvarná realizace je dílem Jiřího Kývaly.

PETŘKOVICE. Obecní prapor městského obvodu Petřkovice je na lici opakováním obecního znaku, který - podobně jako znak michálkovický - nenavazuje na historickou pečetní symboliku a jehož oficiální popis zní: "Polcený štít, v pravém zlatém poli půl slezské orlice. Levé pole děleno, v horním zeleném poli zkřížená stříbrná hornická kladivka. V dolním stříbrném poli modré vlnité břevo." Rub praporu je tvořen třemi vodorovnými pruhy, černým, žlutým a zeleným. Slezská orlice vyjadřuje umístění Petřkovic do slezské části Ostravy, vlnitý břevo je odkazem na obvodem protékající řeku Odru a konečně zkřížená kladivka symbolizují zdejší hornictví (v Petřkovicích je umístěno Hornické muzeum Ostravská). Autory praporu, schváleného Radou města Ostravy dne 4.10.1994, jsou PhDr. A. Barcuch a O. Vaculík.

POLANKA NAD ODROU. Polanka nad Odrrou má další ze čtyř nejstarších praporů městských obvodů Ostravy, schválených Radou města Ostravy dne 24.8.1994. Jeho líc je opakováním obecního znaku, rub je tvořen dvěma vodorovnými pruhy, bílým a modrým. Oficiální popis znaku zní: "V modrém štítě je anděl ve stříbrném šátku se zlatými vlasy, držící v pravici dvě červené růže se zlatými semeníky na jednom zeleném stonku a v levici zlaté váhy". Autorky praporu, Jitřenka Srovnalová a Přemysl Kasprík, vycházeli při jeho tvorbě z podoby dochovaných pečetních obrazů obou historických částí obce (Dolní a Horní Polanka), přičemž počet růží je vysvětlen rovněž v těchto intencích.

PORUBA. Obecní prapor Poruby patří rovněž mezi čtyři nejstarší prapory ostravských městských obvodů. Schválen dne 24.8.1993 opakuje na lici obecní znak, jehož oficiální popis zní: "Polcený štít, v pravém zlatém poli půl slezské orlice, levá půle červenomodré dělena, nahoře zlatá hlavice biskupské berly, dole zkřížená zlatá hornická kladivka."

Rub praporu má tři vodorovné pruhy, žlutý, červený a modrý. Slezská orlice je zřejmým odkazem na zemskou příslušnost Poruby. Figura berly odkazuje na historický pečetní obraz s postavou sv. Mikuláše, zatímco zkřížená kladívka dávají tušit založení novodobé Poruby jako svého času největšího hornického sídliště v Ostravě. Autorem ideje i výtvarné realizace praporu je PhDr. Vratislav Varmuža.

PROSKOVICE. Proskovice jsou poslední ze čtyřice ostravských obcí, kterým byl dne 24.8.1993 Radou města Ostravy schválen nový obecní prapor. Jeho líc je opakováním obecního znaku, rub je složen ze dvou pruhů, horního žlutého a dolního modrého. Oficiální popis znaku zní: "V modrém štítě stojí postava sv. Floriána ve zlaté zbroji římského vojáka, na hlavě má zlatou přilbu zdobenou červeným chocholem. V pravici drží vědro, z něhož polévá hořicí stavení, v levici drží stříbrný prapor." Symbolika praporu je odvozena z historické obecní pečeti. O autorství se dělí PhDr. A. Barcuch a O. Vaculík.

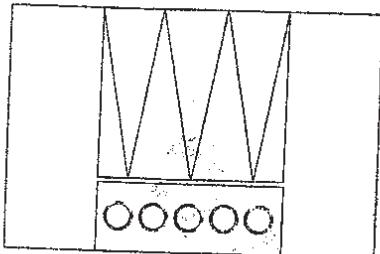
PUSTKOVEC. Městský obvod Pustkovec disponuje praporem oboustranně identickým. Jeho oficiální popis zní: "V modrém poli postava anděla ve stříbrném šatě se zlatými vlasami a křídly, držící před sebou na zeleném stanku pět červených kvítek." Autor praporu, Lumír Foltýn, vycházel při jeho tvorbě - podobně jako v případě téměř identického znaku, obhaceného o trávník - z historického pečetního obrazu, který nese postavu anděla strážného. Symbol byl schválen Radou města Ostravy dne 6.9.1994.

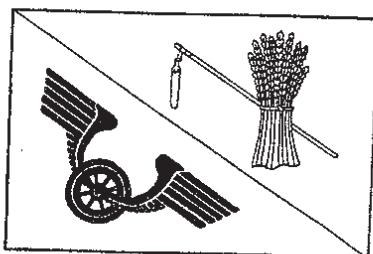
RADVANICE A BARTOVICE. Podle Usnesení z 90. schůze Rady města Ostravy byl obecní prapor městského obvodu Radvanice a Bartovice schválen dne 4.10.1994 - na jeho udělovací listině je však již datum 6.9.1994, čemuž by odpovidal i termín zasedání heraldické komise (31.8.1994). Líc praporu je opakováním znaku, jehož oficiální popis zní: "V modrém štítu zlato-stříbrný korunovaný gryf s červenou zbrojí držící v pařátech stříbrný štítek s červenými majuskulními písmeny R B." Rub je tvořen třemi vodorovnými pruhy, žlutým, bílým a modrým. Autor tohoto článku vycházel při tvorbě symbolů Radvanic a Bartovic z poměrně bohaté pe-

četní symboliky obou dříve samostatných obcí, přičemž figura gryfa na jedné z pečetí Radvanic i Bartovic je nejspíše odvozením vrchnostenského erbu (6). Barevné řešení praporu vyjadřuje lokalizaci obvodu na historickém území Těšínska.

ti, vyjadřující příslušnost vsi k olomoucké kapitule a počet obcí, náležejících starobělské farnosti. Autory praporu jsou PhDr. A. Barcuch (idea) a František Hula (výtvarná realizace).

io." Rub je tvořen třemi vodorovnými pruhy, žlutým, černým a zeleným. Motiv snopu a cepu je převzat z obecní pečeti, železniční kolo odkazuje na přítomnost nejfrekventovanějšího ostravského nádraží v obci. Kombinace zlaté a černé vyjadřuje zemskou příslušnost obvodu. Autorem ideje praporu je PhDr. A. Barcuch, zatímco autorem výtvarné realizace symbolu je autor článku.

Návrhy obecních praporů městských obvodů MARIÁNSKÉ HORY A HULVÁKY, MARTINOV, NOVÁ BĚLÁ, PLESNÁ, TŘEBOVICE a VÍTKOVICE jsou v současné době těsně před schválením heraldickou komisi města Ostravy. O jejich výsledné podobě a o řešení obecních symbolů městského obvodu MORAVSKÁ OSTRAVA A PŘÍVOZ, v jehož případě se počítá s "propůjčením" užívání celoměstských symbolů, přineseme zprávu ihned po jejich schválení Radou města Ostravy.

Obecní znak městského obvodu OSTRAVA - JIH (7), jehož autorem je autor článku, zůstává prozatím, díky dočasnemu odložení terminu jednání o alternativních variantách původního návrhu, jediným symbolem obvodu. Datum přijetí praporu největšího městského obvodu SLEZSKÉ OSTRAVY se při současné neochotě vedení slezskoostravské radnice zabývat se jednáním o jeho podobě se zdá být v nedohlednu.

Poznámky:

(1) Tento akt německých úřadů byl potvrzen dekretem prezidenta republiky ze dne 27.10.1945 o územní organizaci správy, vykonávané národními výbory, č.121/1945 Sb.(par. 5,odst. 5). O rok později, 28.6.1946, pak došlo výnosem ministerstva vnitra č.15522/1946 Ú.1. k přejmenování Moravské Ostravy na Ostravu.

(2) Ostrava 1: Moravská Ostrava a Přívoz

Ostrava 2: Mariánské Hory, Hulváky, Nová Ves

Ostrava 3: Vítkovice, Kunčice nad Ostravicí, Kunčičky

Ostrava 4: Zábřeh nad Odrou, Hrabůvka, Hrabová

Ostrava 5: Slezská Ostrava, Michálkovice, Heřmanice

Ostrava 6: Hrušov, Muglinov

Ostrava 7: Radvanice a Bartovice

Ostrava 8: Poruba, Svinov, Třebovice, Pustkovec, Martinov

Ostrava 9: Výškovice

(3) Ostrava 1: Hoštálkovice, Hulváky, Lhotka, Mariánské Hory, MORAVSKÁ OSTRAVA, Nová Ves, Petřkovice, Přívoz.

Ostrava 2: Antošovice, Bartovice, Heřmanice, Hrušov, Koblov, Kunčice, Kunčičky, Michálkovice, Muglinov, Radvanice, SLEZSKÁ OSTRAVA.

Ostrava 3: Dubina, Hrabová HRABŮVKA, Nová Bělá, Proskovice, Stará Bělá, Vítkovice, Výškovice, ZÁBRÉH.

Ostrava 4: Krásné Pole, Martinov, Plesná, Polanka, PORUBA, Pustkovec, Svinov, Třebovice.

Majuskulemi jsou označeny centrální obce jednotlivých obvodů.

(4) Heraldická komise je odbornou komisí Rady města Ostravy, ustanovenou na základě písemné odpovědi, ve které PhDr.J.Pavliková interpretuje paragraf 5 Zákona o obcích jako směrodatný pouze pro samostatné obce a odkazuje na možnost doplnění Statutu města Ostravy o článek, řešící užívání symbolů městských částí (článek 9). Předsedou komise je ředitel Archivu města Ostravy PhDr.Anton Barcuch.. Dalšími členy jsou PhDr.Karel Müller, ředitel Zemského archivu v Opavě a člen heraldické komise Parlamentu ČR; odborná pracovnice městského muzea PhDr.Naděžda Ptáková a člen katedry Výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Ostravské univerzity PhDr.Vratislav Varmuža. Tajemnicí komise je Blanka Andršová.

(5) Dne 6.9.1994: Hoštálkovice, Lhotka, Michálkovice, Nová Ves, Stará Bělá.

Dne 4.10.1994: Hrabová, Ostrava-Jih, Petřkovice, Pustkovec, Radvanice a Bartovice, Svinov.

(6) Viz Karel Müller: Pečeti bývalých slezských obcí na území současné Ostravy (in: Ostrava 16 - Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města. Ostrava: Sfinga, 1991).

(7) Oficiální popis znaku: "Čtvrcený štít, v prvním červeném poli tři stříbrné kužely, ve druhém modrému poli stříbrné váhy, ve třetím modrému poli kosmo položená stříbrná ryba, čtvrté pole stříbrnočervené šachované.

Popis obecním zastupitelstvem městského obvodu Ostrava - Jih nepřijatého praporu: List praporu rozdělen na tři svislé pruhy v poměru 1:2:1. Okrajové pruhy jsou modré, střední pruh je bílo-červeně šachovaný.

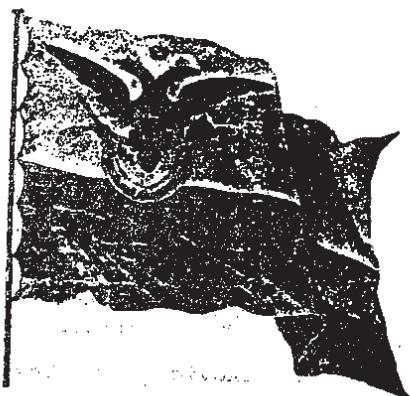
Literatura:

Liška,K. - Mucha,L.: Klíč k našim městům. Praha: Práce, 1979.
Baletka,L. - Louda,J.: Znaky měst Severomoravského kraje. Ostra-

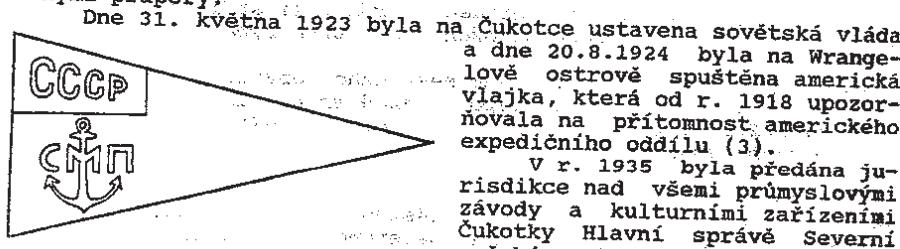
va: Profil, 1980.
 Čarek,J. - Valášek,S.: Městské znaky v Českých zemích. Praha: Academia, 1985.
 Liška,K.: Městské znaky s ozdobami. Praha: Práce, 1989.
 Tejkal,J.: Nové znaky městských obvodů Ostravy. Večerník moravskoslezský, Ostrava 16.12.1994.
 Tejkal,J.: Obecní symboly městských obvodů Ostravy, Moravskoslezský den / Moravský den, Ostrava / Olomouc 1994: 3.12., 10.12., 17.12., 23.12., 31.12.. 1995: 7.1., 14.1., 21.1., 28.1., 4.2., 11.2., 18.2., 25.2., 4.3., 11.3., 18.3., 25.3., 1.4., 8.4., 15.4., 22.4.
 Jířík,K.: Správní a územní vývoj města Ostravy. In.: Ostrava. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města, sv.13. Ostrava: Profil, 1985, str.74 -126.

Michail Vladimirovič Revnivcev, Perm

Z HISTORIE VLAJEK UŽÍVANÝCH NA ČUKOTCE

Dne 28.7.1920 se Čukotka dostala pod vliv Prozatímní vlády Přímořského oblastního zemského úřadu užívající bílomodročervené prapory. V listopadu 1920 připadlo čukotské území pod správu Dálnovýchodní republiky (2), dne 22.3.1921 byla de jure vrácena RSFSR a od července 1922 byla obsazena bělogvardějskými oddíly Biriče a plukovníka Bočkareva, které bojovaly pod bílomodročervenými prapory.

Do doby, než byla Aljaška prodána v r. 1867 Spojeným státům, patřila Čukotka do sféry činnosti Rusko-americké společnosti, která vznikla 9.7.1799 a jejíž vlajku schválil Alexandr I. 28.9.1806 (1). Vlajku tvořily tři vodorovné pruhy, bílý, modrý a červený v poměru 2:1:1 s korunovaným černým orlem u žerdi na bílém pruhu. Orel pocházel ze znaku Ruské říše a držel bílou stuhu s černým nápisem "Rossijskoy Amerik. Kompa".

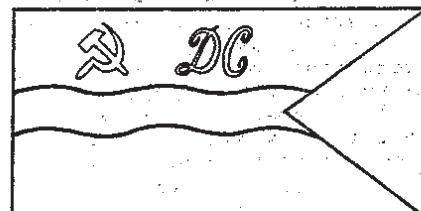
Dne 16.12. 1919 byl v Anadyru vytvořen Revoluční výbor Čukotky, jenž užíval rudé prapory. V listopadu 1920 připadlo čukotské území pod správu Dálnovýchodní republiky (2), dne 22.3.1921 byla de jure vrácena RSFSR a od července 1922 byla obsazena bělogvardějskými oddíly Biriče a plukovníka Bočkareva, které bojovaly pod bílomodročervenými prapory.

Dne 31. května 1923 byla na Čukotce ustavena sovětská vláda a dne 20.8.1924 byla na Wrangelově ostrově spuštěna americká vlajka, která od r. 1918 upozorňovala na přítomnost amerického expedičního oddílu (3).

V r. 1935 byla předána jurisdikce nad všemi průmyslovými závody a kulturními zařízeními Čukotky Hlavní správě Severní mořské cesty. Lodě pak pluly pod

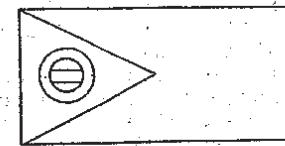
modrými trojúhelníkovými vlajkami se zlatou zkratkou SSSR v červeném kantonu a červeným monogramem, tvořeným kotvou a zkratkou "SMP" značící "Severnyj morskoj put'". (4)

V letech 1938 až 1953 spadala veškerá politická a ekonomická vláda v okruhu de facto pod Hlavní správu budování Dálného Severu (Dalstroj) Lidového komisiariátu vnitřních záležitostí (NKVD) SSSR. Lodi od té doby nesly bílý list vlajky zakončený vlaštovčím ocasem, v jehož středu byl modrý zvlněný pruh. Nad ním byl zlatý zkřížený srp a kladivo a červená zkratka "DS" značící Dalstroj (4).

Dne 3. prosince 1953 byla výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR vyčleněna z Chabarovského kraje Magadanská oblast, do niž byl včleněn Čukotský národnostní okruh ($737,700 \text{ km}^2$, 157 000 obyvatel v r. 1989). Podle ústavy SSSR ze 7.10.1977 byly přejmenovány národnostní okruhy na autonomní okruhy (což potvrdil zákon RSFSR o autonomních okruzích z r. 1980). V souladu s tím se stal Čukotský okruh autonomním.

Dne 17.7.1992 byl přijat zákon Ruské federace č. 3056-I o okamžitém začlenění Čukotského autonomního okruhu do Ruské federace, podle něhož byl okruh vyčleněn z Magadanské oblasti (5). Dne 28.2.1994 podepsal představitel administrace Čukotského autonomního okruhu A.V.Nazarov usnesení č. 80 o schválení Nařízení o vlajce Čukotského autonomního okruhu. V něm je vlajka popsána nevexilograficky (6). Je modrá s bílým rovnoramenným trojúhelníkem u žerdi, který sahá do středu vlajky. V jeho středu je žlutý prstenec, v němž jsou tři vodorovné pruhy v barvách vlajky Ruské federace (bílý, modrý a červený). Šířka žlutého prstence se rovná šířce každého pruhu a nejkratší vzdáleností vnějšího okraje prstence od ramen trojúhelníka. Poměr šířky k délce vlajky je 1:2. (7)

Bílý trojúhelník symbolizuje Čukotský poloostrov. Jeho velikost v poměru k modré ploše vlajky připomíná obrovské území obklopené oceány a nebem. Jeho tvar naznačuje rozštěpení vodní hladiny na dva oceány (Severní ledový a Tichý), které omývají autonomní okruh. Bílá představuje sever, sněžné dálavy, čisté zranitelné území. Bílá a modrá zároveň značí bílé a polární noči. Emblém v ruských barvách připomíná skutečnost, že Čukotka je součástí Ruska, a žlutý prstenec, že den v Rusku začíná východem slunce na Čukotce. Navíc žlutý prstenec symbolizuje šamanský bujen jarar a zlato, jež se zde získává.

V televizní reportáži z Anadyru o prvním vztyčení vlajky Čukotského autonomního okruhu měly ruské i čukotské vlajky stejně poměry stran (2:3), střední pruh v prstenci měl stejný odstín tmavomodré jako na ruské vlajce a byl mnohem tmavší než zbylá modrá část čukotské vlajky. Prstenec byl na rozdíl od textu nařízení zlatý a nikoliv žlutý (8).

Poznámky:

(1) Ústřední státní historický archiv Ruské federace CGIA, fond

- 1329, seznam č. 1, záležitost 294, list 594.
- (2) O jejich vlajkách viz Vexilologie č. 83, s. 1630 až 1634.
- (3) Istorija Čukotki. Moskva 1989, s. 456.
- (4) K.A.Ivanov: Flagi gosudarstv mira. Moskva 1971, s. 47.
- (5) Dopis č. 3-49/299 vedoucího správnékontrolního oddělení Administrace Čukotského autonomního okruhu I. Markina z 30.3.1995.
- (6) Fotókopie textů usnesení a Nařízení o vlajce Čukotského autonomního okruhu se schémou konstrukce vlajky ochotně poskytl autoru článku I. Markin.
- (7) Informace o vlajkách autonomních okruhů a Židovské autonomní oblasti uvedené v časopisech Flagmaster a Gaceta de Banderas jsou naprosto nepravdivé.
- (8) Reportáž z pořadu Vesti Ruské televize vysílaná 18.3.1995 v 18.00 hodin.

Ing. Jiří Tenora, Berlin

NA 28. VÝROČNÍ ČLENSKÉ SCHŮZI SEVEROAMERICKÝCH VEXILOLOGŮ

Ve Vexilogii dosud nebylo zvykem podrobně referovat o výroční schůzi cizích spolků. Tentokrát činíme výjimku, protože se ji zúčastnil člen našeho klubu, autor následujících rádků.

Tamější výroční členské schůze mají naprosto jiný ráz než naše. Důvod je nasnadě - rozdíly země, vlastně zemí, protože NAVA je severoamerickým spolkem s americkými, kanadskými a teoreticky i mexickými členy. Setkání členů se tak spíše podobá kongresu a je spojeno se schůzí předsednictva. To se neschází měsíčně, nýbrž právě pouze jednou v roce. V případě potřeby koná předsednictvo během roku telefonické konference. Spojení je v USA lacinou záležitostí, stojí méně než cestování a ubytování. Datum schůze je vždy známo předem, je to konstantně víkend před tzv. Kolumbovým dnem (druhé říjnové pondělí). Místo konání se určuje s dvouletým předstihem. Tak už dnes je známo, že se příští výroční schůze bude konat v Cincinnati, Ohio, za dva roky pak v kalifornském Sacramento. Pokaždé je určen jako organizátor (a potom i předseda schůze) některý z členů, který tam bydlí.

Výroční schůze, nebo jak tam říkají konvence, začala v pátek dopoledne fakultativními návštěvami (self-guided tours) do Cowboy Museum, City Hall Room a Powellova antikvariátu. Svými rozdíly je to vlastně obchodní dům. Něco podobného jsem ještě nezažil. Knih o vlajkách tam však bylo jako šafránu. Odpoledne byl neformální potlač při whisky a nealkoholických nápojích. Každý dostal sjezdové materiály a štítek na klopou. Byla to také přiležitost pro burzu, jak my takovou činnost nazýváme. Starí přátelé se zdravili a vítali nové účastníky. Podle prezenční listiny se přihlásilo téměř 60 členů, včetně manželských dvojic. Tzv. "dámský program" nebyl na pořadu.

Následovalo slavnostní zahájení pod prapory USA, Kanady, Mexika, Oregonu, Portlandu a praporu výroční schůze. Ten navrhl Don Healy, když přebral základní kresbu z vlajky NAVA, barvy z vlajky města Portlandu a symbol z oregonské vlajky. Velké bílé v děli vlajku na tři trojúhelníky, u žerdi a ve vlající části jsou zelené, u horního lemu je trojúhelník modrý. Na něm je položen žlutý obraz bobra. Oregon má totiž přezdívku "bobří stát".

Vyobrazení bobra je také na rubu státní vlajky, což asi není dostatečně známo. Součástí zahájení byl také slavnostní projev pozvaného prominenta.

Sobotní dopoledne bylo věnováno spolkové činnosti. Za předsednickým stolem byly vztyčeny 50 krát 50 cm velké vlajky členů výboru popsané ve *Vexilologii* č. 47. Byly předneseny zprávy výboru, pokladníka a ostatních funkcionářů (mochodem se rozdávaly i jejich fotokopie), následovala diskuse a hlasování o nich, pak volné náměty, diskuse a volby. Novým předsedou se stal Nick Artimovich, novým místopředsedou Gus Tracchia. Ostatní členové byli ve svých funkčích potvrzeni. Po přestavce na kávu odznely první tři přednášky. Sál byl vyzdoben všemi prapory dosavadních konvencí a sjezdů FIAV, pokud se konaly na americkém kontinentu. Mají to všechno - prapory, žerdě, podstavce - uloženo ve třech chromných bednách. Odpoledne bylo věnováno autobusovým exkurzím. Zajeli jsme do Oregon Historical Society a Vancouver Historical Society, kde byly vystaveny vlajky, především Hudson Bay Company.

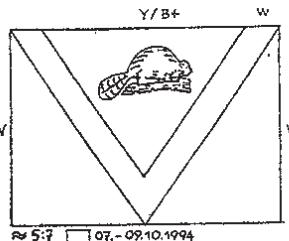
Třetí exkurze ukázala, že i Američané jsou pouze lidé. Přijeli jsme do Fort Vancouver, Washington, přesně v 16 hodin místního času, právě když zavirali.

V sobotu večer se konala neformální schůze u baru a pak slavnostní večeře. Celkem dobrý nápad neuspěl jí poslední večer, aby se jí účastníci mohli v klidu zúčastnit. Už v přihlášce dostali možnost výběru hovězího, lososa, vegetariánského jídla či diety. Večeře nebyla tak vybraná a opulentní jako v Barceloně nebo Curychu, nicméně vše chutnalo znamení.

Neděle byla zcela ve znamení přednášek. Bylo jich deset. Moje téma bylo "Turkmenská vlajka z r. 1992". Mezi každou přednáškou byly rozdány drobné tombolové ceny, vlaječky a jiné podobné předměty. Já jsem tak získal tričko s velkým znakem Ruskooamerické společnosti, která ovládala v minulém století Aljašku. Den byl zakončen potvrzením Cincinnati za místo příští konference a udělením ceny Williama Drivera za nejlepší přednášku (dostal ji Robert Goldstein za *What ever happened to the Great 1989-90 Flag Desecration Controversy?*). Vyznamenání Whitney Award (je to soška veliká 40 cm, poněkud připomínající hollywoodského Oscara) byla udělena Grace Cooperové za celoživotní dílo. Po večeři usporádal Don Healy Flash Cards. Má asi 300 karet pohlednicového formátu s vlajkami států i jiných teritorií. Ukazuje je a po řádku je v kruhu sedící účastníci identifikují. Poznané karty si každý ponechá a nakonec se spočítají. Je to jeho hra bez cen pro vítěze.

Kongresné ve výši 75 dolaru sloužilo na úhradu pronájmu spolkových místností v hotelu, autokarů, vstupného do muzeí, banketu, kávy a záklusu během přestávek. Nápoje a ostatní jídla si platil každý sám.

Závěrem ještě několik poznámek o městě. Zlí jazykové o něm tvrdí, že tam neustále prší, buď pěkné nebo ošklivé. Platí to však jen o zimních měsících. My jsme tam měli nádherné slunečné dny i teplotu u připomínající spiše evropské léto než podzim. Ačkoliv má aglomerace tolik obyvatel jako Praha, je tam jen jediná linka elektrické dráhy a ovšem hustší autobusová síť. Každý se

tam ale spiše spoléhá na vlastní auto. Siluetu města tvoří několik rozumně vysokých mrakodrapů a blízká hora Mount Hood, 3427 metrů vysoká.

Tolik tedy o velkém zážitku, který by mohl klub inspirovat při podobné akci.

NOVÉ ZNAKY

SEVERNÍ OSETIE

Jak nám sdělil náš spolupracovník A.N. Basov, 24. listopadu 1994 podepsal A.Galazov, prezident Severní Osetie-Alanie, zákon o státním znaku. Podle článku 2 tohoto zákona je v červeném kruhovém poli zlatý levhart s černými skvrnami kráčející po zlaté zemi. V pozadí je sedm (1+3+3) stříbrných hor. Článek 3 povoluje užívat znak v černobílém provedení a článek 4 vyjmenovává místa, kde smí být znak umisťován. (Text Zákona republiky Severní Osetie-Alanie o státním znaku Republiky Severní Osetie-Alanie.) abr

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Basov A.N. - Kurkov, I.M.: *Flagi Belarusi učora i senna*. Minsk: Polymja, 1994. 36 s., barev. il. ISBN 5-345-00730-6

Autory brožury nazvané *Vlajky Běloruska včera a dnes* jsou naší stálí přispěvatelé z Minska. Ti knihu rozdělili do tří kapitol. V první se venují vexilogii všeobecně, od nejstarších vexiloidů až po vlajky v dnešním pojetí. Stručný slovník nás seznámi se základními pojmy v běloruštině. Kapitola je zakončena stručnými dějinami vlajek, které nejvíce ovlivnily tvorbu dalších (holandská, dánská, francouzská, ruská, britská a americká). Stojí za zmínu, že se autori podrobně věnují i české, respektive československé vlajce. Nesprávně však tvrdí, že se na vlajce České republiky změnila od 1.1.1993 velikost modrého klinu. Další dvě kapitoly odpovídají názvu knihy a zabývají se běloruskými vlajkami minulosti a současnosti. Z minulých stojí za zmínu vlajka z let 1919-1925, kde je střední červený pruh černě lemován. Zajímavá je také vlajka Svazu běloruské mládeže z let 1943-1944, který spolupracoval s okupanty. K dosud nepublikovaným emblémům patří vlajka celních orgánů a jejich lodí (je to běloruská státní vlajka doplněná v dolním cípu jejich odznakem - miniaturním zeleně lemovaným běloruským znakem) a plamen Běloruské říční paroplavby. Tisk na křídovém papíře je velice dobrý, všechny ilustrace jsou barevné. jt

RÍUZNÉ

JAN MILLER ZEMŘEL

JAN MILLER zemřel
Známý polský vexilolog Jan Miller zemřel ve Varšavě 17. října 1994 ve věku 74 let (narodil se 28.12.1920). Profesí byl hudební skladatel, ale jeho velkým koníčkem byla vedle skládání básní a sbírání map, plánů a rytin Varšavy vexilologie. Napsal dvě vexilologické knihy (*Choragię i flagi polskie*, Varšava 1962; *Flagi*, Varšava 1970) a působil jako konzultant řady encyklopedií. V našem zpravodaji uveřejnil příspěvky *Vlajka a znak* (s. 47-52) a *Praporzy na kopích polského jezdectva* (s. 648-650). Vexilologii už v r. 1971 zařadil do systému pomocných věd historických (*Biuletyn numizmatyczny* 1971). Zanechal několikatisícový listkový katalog nejrůznějších vlajek a praporů, uspořádaný jednak abecedně, jednak podle pořadí barev na vlajce. Z něho nám nezískně poskytoval informace o vlajkách československých měst v době, kdy jsme u nás se svým soupisem teprve začinali. lm

PROČ NEJEDU DO VARŠAVY?

Ve dnech 1. až 5. července t.r. se bude konat v polském hlavním městě významná vexilogická událost - 16. mezinárodní vexilogický kongres. I když bude nepochybně dost reprezentativní a bohatý, přesto nesplní očekávání, které jsem do něj vkládal. První vexilogický kongres pořádaný na území některé ze zemí bývalého socialistického bloku měl být podle mne skutečně jedinečnou příležitostí co největšího počtu vexilogů z této oblasti osobně poznat vedoucí postavy světové vexilogie, prezentovat svou činnost a dovědět se více ze základů vexilogické diplomacie. Leč obávám se, že se tak nestane a tato příležitost stejně jako naše naděje přijdu vnitř!

Ze slibované prezentace vexilologických a heraldických společností z ostatních zemí střední a východní Evropy mimo Polska patrně vůbec se jede, protože alespoň z naší korespondence s organizátory kongresu vyplývá, že se (alespoň v našem případě) omezili pouze na kontakt s kulturním střediskem ČR ve Varšavě, aby získali dokumentaci k právní úpravě státní vlajky naší země. A to je zejména v případě prezentace české a slovenské vexilologie, která organizovaně působí téměř čtvrt století, je v tomto směru průkopníkem oboru ve střední a východní Evropě a poskytla ve svých počátcích ochranná křídla mj. i polským vexilologům, na pováženou. Ačkoliv jsme o představení výsledků práce českých a slovenských vexilologů usilovali a organizátorům kongresu svou pomoc nabízeli, zůstala zcela neoslyšena. Zbyla po ní jen hořká pachut podezření, že polští organizátoři, usilující na curyšském kongresu r. 1993 o získání příštího kongresu pro svou zemi, pouze konjunkturálně argumentovali nadnárodním pojtem tohoto kongresu a jeho významem i pro ostatní středoevropské a východoevropské vexilology, aby i za naší podpory umlčeli americké a anglické pochybovače. Zatím nevím, jak se to projevilo v případě

ostatních vexilogických společností našeho regionu, ale podezírám naše polské kolegy, že své sliby ani nikdy upřímně nemysleli.

Pomíname-li tedy promarněnou šanci první oficiální prezentace našeho klubu na mezinárodním poli, podívejme se nyní, jak polští organizátoři splnili další svůj slib, tj. uspořádat kongres za relativně rozumných finančních podmínek pro všechny, kdo budou mít o účast zájem. Právě s přihlédnutím k tomu, že je to první kongres v postkomunistických zemích, slibovali polští zástupci na minulém kongresu levné společné ubytování v areálu autokempingu, nízké účastnické poplatky a další slevy, aby i nemanžetní a každý dolar nebo marku dvakrát obracející vexilogové z našich zemí mohli na jednání kongresu přijet. Avšak znova slyší - chyby! Jaké bylo překvapení účastníků minulého kongresu, když jim podle tradice zaslali organizátoři varšavského kongresu přihlášky, jejichž finanční podmínky byly na úrovni těch švýcarských, v některých případech dokonce i vyšší! Tak zůstanou brány kongresu opět uzavřeny většině našich (a nejen našich) vexilologů a kongresu budou opět dominovat účastníci z vyspělých států západní Evropy a zámoří, kteří objíždějí taková setkání právidelně. Dokonce i o účasti většího počtu polských vexilologů lze pochybovat, když jich není ani dost na to, aby ve své zemi založili životaschopnou společnost.

Exulantí a profesionální manažeři z věcně nezáinteresovaného Paláce kultury a vědy, kteří za vexilogií vidi především byznys, přece Jenom nemohou nahradit nadšení desítek milovníků tohoto oboru. Jejich finanční požadavky na účastníky podobné akce se totiž řídí něčím jiným než solidaritou a pochopením pro vexilology-amatéry, kteří se svým koničkem zabývají hlavně pro své potěšení a nespoujují s ním žádné kariériské ani ekonomické ambice.

Nejen tyto, podle mého názoru přemrštěné požadavky na výši účastnického poplatku, terminová nevhodnost, ale především hořký pocit zklamání a účelové manipulace, jejímž objektem jsem se spolu s ostatními vexilology z postkomunistických zemí stal, mě přiměly k tomu, abych od plánované účasti na "přelomovém" varšavském kongresu upustil a abych své stanovisko vyjádřil veřejně.

Ing. Jaroslav Martykán

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilogického klubu, 130 00 Praha 3,
Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo
připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, ing. P. Exner,
mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. L. Mucha,
CSc., a dr. Zb. Svoboda. Výtvarně spolupracovali ing. P. Exner,
mgr. P. Fojtík, R. Klimeš, J. Tejkal a ing. J. Tenora.

Červen 1995 Číslo výtisku č. 96

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj.
NP 426/93 ze dne 23.3.1993.

Z OBSAHU TOHOTO ČÍSLA:

PRAPORY MĚSTSKÝCH OBVODŮ OSTRAVY	1851
Z HISTORIE VLAJEK UŽÍVANÝCH NA ČUKOTCE	1860
NA 28. VÝROČNÍ ČLENSKÉ SCHŮZI SEVEROAMERICKÝCH VEXILOLOGŮ	1862
NOVÉ ZNAKY	1864
Severní Osetie	1864
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	1864
RŮZNÉ	1865
Jan Miller zemřel	1865
Proč nejedu do Varšavy?	1865

SUMMARY

The leading article by Jan Tejkal deals with new flags of 14 districts of the Moravian town Ostrava. Eleven of them have a different obverse and reverse. Hoštálkovice uses horizontal stripes of black over blue over yellow over green over white on the reverse, Krásné Pole black over yellow over red, Lhotka blue over white over red, Michálkovice green over white over blue, Nová Ves blue over white over green, Petřkovice black over yellow over green, Polanka white over blue, Poruba yellow over red over blue, Proskovice yellow over blue, Radvanice and Bartovice yellow over white over blue, and Svinov yellow over black over green. M.V.Revnivtsev discusses flags used in Chukotka over last 150 years and informs of a new flag officially adopted on 28 February 1994. It is blue with a white triangle at the hoist displaying a yellow ring. Three horizontal stripes of white over blue over red are inside the ring. The regular section *New arms* is devoted to the arms of North Ossetia introduced on 24 November 1994. This issue of *VEXILOLOGIE* was published thanks to the generous subvention of the Czech company *Tonner International*.

Vytištění tohoto čísla sponzorovala firma

tonner
international